

[Diderichsen.]

kriterier for udvælgelsen af de håndskrifter, som skal overgives og afgives til Islands universitet. De forekommer unægtelig at være ret tågede og ubestemte og således uklare i deres konsekvenser og praktiske udformning. Desuden er der spørgsmålet om listen over de håndskrifter, man tænker sig at udlevere, en liste, som er blevet hemmeligholdt, således at kommissionen og Den arnamagnæanske Stiftelses ledelse ikke har været gjort bekendt med den. Endelig er der det kgl. biblioteks to nordiske klenodier, Flatøbogen og Codex regius af Den ældre Edda, som er nævnt i lovforslaget uden særlig begrundelse for den foreslåede udlevering til Island.

I en tid, hvor der er en stadig voksende erkendelse af videnskabernes, også de humanistiskes, uundværlighed, må det ikke ske, at det høje ting pådrager sig den svageste skygge af en mistanke om at stå uforstående over for vore videnskabsmænd og deres arbejde og således nedsætter sin anseelse blandt vore førende intellektuelle. Vi må derfor på det nøjeste gennemprøve alle muligheder for at finde en ærefuld løsning på denne sag, som, om det er muligt, tager hensyn til det islandske folks ønsker uden at gøre den lange, ærværdige og livskraftige danske forskerindsats af internationalt ry uret. Her går efter min mening den rimelige grænse for gavmildheden over for Island.

Som det er naturligt for et virkelig liberalt parti som venstre, har partiet stillet sine medlemmer frit i denne sag. Det vil fremgå af mine udtalelser, at jeg ikke kan stemme for lovforslaget i dets nuværende form; men som mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Ib Thyregod, vil jeg støtte alle bestræbelser for i fuld samforståelse med sagskundskaben at nå frem til en bærekraftig løsning, og jeg er overbevist om, at den højtærede undervisningsminister på sin side vil gøre alt for at lette sådanne undersøgelser.

Lad mig slutte med at sige, at folkelig kulturarv og arkivmæssig besiddelse af håndskrifter er to helt forskellige ting, som man ikke har lov at sammenblende. Den danske folkehøjskole ville synge Grundtvigs sange lige højlydt og lige længe, hvad enten Grundtvigs manuskripter befandt sig i

København eller i Reykjavik. Saxo Grammaticus' fortællinger ville leve lige længe i folkets bevidsthed, hvad enten Saxomanuskripterne befandt sig i Paris eller i København, men udforskningen af Saxohåndskrifterne i deres betydning for nordisk og europæisk kultur ville trives bedst, hvor de biblioteksmæssige forhold var gunstigst. Islands folkelige kulturarv vil være lige levende, hvad enten de omstridte håndskrifter befandt sig i København eller i Reykjavik.

Thestrup: Da denne sag var til behandling her i tinget i 1961, gik jeg ind for lovforslaget, idet jeg dog gav udtryk for forskellige betænkeligheder. Jeg har ikke ændret min principielle indstilling, men der er stadig nogle undersøgelser og forhandlinger, jeg ønsker foretaget.

Jeg vil gerne gøre 2 bemærkninger. For det første: det er min opfattelse, at Island ikke har nogen juridisk ret til den udlevering af håndskrifter, som dette lovforslag i realiteten medfører. For det andet: det er ligeledes min opfattelse, at det er lovgivningsmagten og lovgivningsmagten alene, der kan træffe bestemmelse om udlevering, og at hverken domstolene, Den arnamagnæanske Stiftelse eller Københavns universitet kan hindre det, hvis folketinget vedtager det og det får kongens stadfæstelse.

Min begrundelse for udlevering er, som jeg tidligere har sagt det, det, der er udtrykt i betænkningen fra 1951 om håndskrifterne, pag. 8, og jeg beder om tilladelse til et citat:

„I tiden fra begyndelsen af det 12. århundrede og op til reformationen udførtes på Island en litterær stordåd. Efter vedtagelse af Altinget 1117 begyndte man nedskrivningen af den islandske ret, ligesom der opstod en betydelig kirkelig litteratur: prædikensamlinger, helgenlegender, ritualbøger og andre opbyggelige værker. Men af størst betydning var det, at i disse århundreder, navnlig i tiden ca. 1250-ca. 1400, nedskreves den islandske poetiske digtning og værker om digtekunsten, fremstillinger af Norges og Islands historie og forskellige andre historiske skrifter samt slægtssagaerne.“

Det er denne stordåd, vi skylder vort kendskab til den kultur og livsopfattelse, der eksisterede i de nordiske lande inden